

Gábor Kovács: Democrație, criză, legitimitate

Acest studiu analizează noțiunile democrației, a crizei și a legitimității, investigând relațiile dintre ele în filosofia politică a secolului 20, după cum urmează: 1. apariția modernității ca o criză generală a vechiului sistem politic la Alexis de Tocqueville; 2. identificarea istoriei civilizației europene cu istoria principiilor legitimității la Guglielmo Ferrero; 3. teoria legitimității a lui Max Weber care a devenit un mod de abordare clasic pentru generațiile următoare de sociologi și filosofi; 4. democrația ca metodă specifică de selecție a liderilor politici în societățile moderne de masă la Joseph Schumpeter; 5. modelul lui Carl Schmitt care oferă o critică generală a liberalismului; această viziune sesizează o contradicție abruptă între liberalism și democrație ce duce inevitabil la criza democrațiilor moderne bazate pe sistemul pluripartid; 6. investigațiile lui Seymour Martin Lipset privind interacțiunile dintre legitimitate și eficacitate; aplicarea acestor concepte abstracte în modelarea unor situații istorice concrete; 7. reevaluarea conceptelor de bază ale filosofiei politice la Hannah Arendt; 8. teoria generală a lui Jürgen Habermas privind criza de legitimitate în capitalismul târziu; 9. teoria categoric anti-weberiană a legitimității la David Beetham.

Attila Farkas: Criza de legitimitate și pierderea autorității

Acest studiu încearcă să contribuie la înțelegerea problemelor care se ivesc în legătură cu legitimitate și cu autoritate în epoca modernă. Pentru înțelegerea acestor probleme avem nevoie de investigarea complexității diferitelor fenomene care sunt cuprinse în noțiunea modernității. Părțile acestei complexități sunt acele mișcări ale comunicării sociale care au dus la schimbarea viziunilor asupra legitimității și asupra relațiilor de autoritate. Din istoria acestor mișcări subliniem trei etape: a) revoluția mentală a iluminismului radical timpuriu; b) formarea și problemele statului de drept clasic și ale statului de bunăstare; c) consecințele schimbării sistemului politic în Europa Centrală și Orientală. Această privire de ansamblu face posibilă schițarea relațiilor dintre legitimitate și autoritate pe de o parte, și ale celor dintre sfera publică, opinia publică și atmosfera publică pe de altă parte, contribuind inclusiv la înțelegerea rolului manipulării politice în democrația modernă, respectiv postmodernă.

Béla Mester: Autoritate, putere și legitimitate

Acest studiu oferă o analiză a conceptelor care apar în titlu, susținută de exemple luate atât din istoria ideilor, cât și din discursurile contemporane. În prima parte autorul arată semnificația dublă a termenului *autoritate* pe baza

expresiilor lui R. B. Friedman: *a avea* autoritate, respectiv *a fi* o autoritate [to be *in* authority – to be *an* authority]; iar în partea a doua arată apariția aceleiași probleme conceptuale în învățăturile lui Han Feizi și ale școlii sale *fajia*, fără a folosi nomenclatura europeană. Partea principală a lucrării analizează legăturile dintre *autoritate*, *putere* și *legitimitate* în modernitatea timpurie și în dezbaterile contemporane, referindu-se la expresia lui Max Weber, „uzurparea dreptului asupra puterii de către orașe”, la câteva comentarii din modernitatea timpurie referitoare la partea a 13-a a epistolei apostolului Pavel către romani (Calvin; Petrus Melius – „Calvinul maghiarilor”; Locke), respectiv la câteva exemple ale legitimității subestimate a instituțiilor în filosofia politică contemporană. Concluzia autorului este că există o necesitate de a separa persoanele de autoritatea instituțiilor pe care le reprezintă.

Szilárd Ilyés: Dacă este posibilă autoritatea politică, ori șansele autorității

Acest eseu încearcă să exploreze „locurile” autorității politice în ordinea politică democratică contemporană. El schițează limitele conceptului autorității cu ajutorul ideilor respective ale lui Hannah Arendt și Robert A. Dahl; încearcă să clarifice, în ce măsură se poate face distincția între autoritatea persoanelor și cea a instituțiilor; analizează care sunt în practica politică contemporană acele instituții care au sau pretind autoritate, și reflectă asupra încrederii, în ce măsură și cu ce condiții este legitimă această pretenție. În final, autorul arată acele locuri ale formării autorității politice pe care le consideră de dorit.

Attila M. Demeter: Legitimitate și reprezentativitate

Studiul abordează problema legitimității pe baza motivului consimțământului, în contextul celor două forme clasice ale statului democratic, și anume democrația reprezentativă și cea participativă. Actualitatea modului abordării provine din faptul că pe plan mondial sunt în expansiune acele practici, respectiv foruri democratice participative care încearcă corigarea deficitului democratic indispensabil de democrația reprezentativă prin antrenarea imediată a cetățenilor în luarea democratică a deciziilor. Este mai puțin cunoscută faptul că în SUA, țara natală a democrației reprezentative moderne, a existat încă de la începutul subzistenței republicii o opoziție puternică față de exercitarea principiului reprezentativității. La început, opoziția dintre principiul reprezentativității și cel al participării imediate s-a manifestat în discuția dintre republicani și federaliști, dar opoziția dintre cele două grupuri de idei caracterizează până și în ziua de azi gândirea publică politică americană. Studiul oferă o introspecție în trecutul și prezentul unora dintre părți, în modul de gândire „democratic” american, enumerând argumentele care pledează pentru ideea participării imediate.

Ulrich K. Preuß: Dacă statul își pierde din puteri

Vezi Ulrich K. Preuß: Entmachtung des Staates? In Stefan Gosepath - Jean-Christophe Merle (Hrsg.): *Weltrepublik: Globalisierung und Demokratie*. C. H. Beck, München, 2002, 99-110.

KELLÉK 29

Jean-Christophe Merle: Oare sunt fundamentabile drepturile sociale si economice globale?

Vezi Jean-Christophe Merle: Lassen sich Sozial- und Wirtschaftsrechte im Weltmaßstab rechtfertigen? *Rechtsphilosophische Hefte*, 7/1997, 7-24.